

Затверджено
рішенням ___ сесії
Слобожанської міської ради VIII скликання
№ від ___ 12.2025

ПРОГРАМА
природоохоронних заходів
Слобожанської міської ради
Чугуївського району Харківської
області
на 2026-2030 роки

м. Слобожанське
2025 рік

ПАСПОРТ

Програма природоохоронних заходів Слобожанської міської ради Чугуївського району Харківської області на 2026-2030 роки

1.	Ініціатор розроблення Програми	Слобожанська міська рада
2.	Законодавчі підстави для виконання Програми	Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року №280/97-ВР, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року №1264-ХІІ, Закон України «Про управління відходами» від 20 червня 2022 року №2330-ІХ, Закон України «Про охорону атмосферного повітря», Водний кодекс України, Земельний кодекс України, Закон України «Про охорону тваринного світу», Закон України «Про рослинний світ», кодекс України «Про надра», «Про питну воду та питне водопостачання», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про природно-заповідний фонд України», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2030 року», Постанова Кабінету Міністрів України №1147 від 17.09.1996 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належить до природоохоронних заходів» (зі змінами), наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.04.2006 року №105 «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України», інші нормативні акти.
3.	Розробник Програми	Відділ ЖКГ, благоустрою, транспорту, містобудування та архітектури Слобожанської міської ради
4.	Відповідальний виконавець Програми	Слобожанська міська рада
5.	Учасники Програми	Відділ житлово-комунального господарства, благоустрою, транспорту, містобудування та архітектури, структурні підрозділи міської ради, комунальні підприємства міської ради
6.	Термін реалізації Програми	2026-2030 роки

7.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Бюджет Слобожанської міської територіальної громади; інші джерела, не заборонені законодавством
8.	Орієнтовний загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми	В межах бюджетних призначень на відповідний період.

1. Загальні положення

Підставою для розроблення Програми є існування екологічних проблем на території Слобожанської територіальної громади, розв'язання яких потребує залучення бюджетних коштів, спільних дій виконавчого комітету ради, підприємств, установ, організацій та населення.

Програма спрямована на визначення та впровадження екологічної стратегії сталого розвитку в екологічній політиці Слобожанської територіальної громади, покращення існуючого стану навколишнього природного середовища шляхом реалізації природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

Програма спрямована на визначення та впровадження екологічної стратегії сталого розвитку в екологічній політиці Слобожанської міської ради, покращення існуючого стану навколишнього природного середовища шляхом реалізації природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

На території Слобожанської територіальної громади реалізується політика, спрямована на збереження безпечного для людини довкілля, захист життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Оцінка стану довкілля на території Слобожанської територіальної громади свідчить, що практично немає природних компонентів екосистеми, які б не зазнавали постійного негативного антропогенного впливу. З одного боку, екологічна ситуація на території територіальної громади задовільна, але показники стану довкілля та життєдіяльності не найкращі, переважно через негативний вплив Зміївської ТЕС. З іншого боку можна зазначити, що в районі наявні екологічні ризики і проблеми щодо стану повітряного басейну, поверхневих водних об'єктів та підземних вод, земель та зелених насаджень. Водночас треба зазначити, що рівень забруднення навколишнього середовища на території Слобожанської територіальної громади не є об'єктивно обумовленим, а наявні екологічні ризики і проблеми, за умов ефективної і цілеспрямованої роботи в цьому напрямку, можуть бути суттєво зменшені.

Більшість екологічних проблем на території ради виникають внаслідок широкого використання енергоносіїв, головним чином, вугілля і нафтопродуктів, а також розміщенням відходів та скидами забруднених зворотних вод комунальних господарств.

2 Визначення основних проблем, на розв'язання яких спрямована Програма

Програма охорони навколишнього природного середовища Слобожанської територіальної громади на період до 2030 року спрямована на поліпшення екологічного стану довкілля та зниження екологічних ризиків.

Об'єктивними причинами екологічних проблем Слобожанської територіальної громади є:

- Успадкована структура економіки з переважаючою часткою ресурсних та енергоємних галузей, негативний вплив якої був посилений переходом до ринкових умов;
- Зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури;

- Існуюча система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, регулювання використання природних ресурсів, відсутність чіткого розмежування природоохоронних та господарських функцій;
- Недостатня сформованість інститутів громадського суспільства;
- Недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища;
- Недотримання природного законодавства.

2. Система природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні на території Слобожанської територіальної громади

Площа природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні на території Слобожанської територіальної громади, має найбільший відсоток до загальної площі громади серед інших громад Харківської області.

Ці території складають систему, до якої входить 3 типи: природно-заповідний фонд, екологічна мережа та території Смарагдової мережі.

Природно-заповідний фонд громади сформовано на підставі вимог закону України «Про природно-заповідний фонд України» (1992).

До складу фонду входить 8 територій: НПП «Гомільшанські ліси», оголошено створення Указом Президента України від 06.09.2004 № 1047/2004, інші території, оголошені рішенням Харківської обласної ради без вилучення з господарського використання.

Існуючі території:

1. Ландшафтний заказник місцевого значення «Малинівський», площа 780 га, рішення облвиконкому від 03.12.1984 №562. Межі змінені рішенням облвиконкому від 02.12.1991 №332;

2. Лісовий заказник місцевого значення «Середньодонецький», площа 1389 га, рішення Харківської обласної ради від 20.03.2001;

3. Лісовий заказник місцевого значення «Мохначанський», площа 104,9га, рішення облвиконкому від 03.12.1984 №562;

4. Лісовий заказник місцевого значення «Скрипаївський», площа 27,3 га, рішення облвиконкому від 03.12.1984 №562;

5. Ботанічний заказник місцевого значення «Цикалове», площа 10,0 га, рішення облвиконкому від 03.12.1984 №562;

6. Національний природний парк «Гомільшанські ліси», площа 2557 га, Указ Президента України від 06.09.2004 №1047/2004;

7. Ботанічний заказник місцевого значення «Озеро Борове», площа 35,39 га, рішення Харківської обласної ради від 29.11.2009 №1422-V;

8. Ентомологічний заказник місцевого значення «Прогін», площа 6,0 га, рішення облвиконкому від 03.12.1984 №562.

9. Заказник місцевого значення «Гомільшанська лісова дача», площа 1062,0га, рішення Харківської облради №562 від 03.12.1984року.

Зарезервовані території:

1. Ботанічний заказник місцевого значення «Шелудьківський», площа 78,7 га, Розроблений проект створення згідно з рішенням облради від 21.05.2002;

2. Ботанічний заказник місцевого значення «Зідьківський», площа 480 га, Розроблений проект створення згідно з рішенням облради від 21.05.2002;

3. Орнітологічний заказник місцевого значення «Лиманська озерна система», площа 2253 га, Розроблений проект створення згідно з рішенням облради від 21.05.2002;

4. Орнітологічний заказник місцевого значення «Горіла Долина», площа 972 га, Розроблений проект створення згідно з рішенням облради від 21.05.2002;

5. Гідрологічний заказник місцевого значення «Благодатне», площа 892 га, Розроблений проект створення згідно з рішенням облради від 18.06.2015 №1227-VI.

Смарагдова мережа

Створення мережі Емеральд (Смарагдова мережа) – нова для України форма охорони природи, що впроваджується в рамках виконання вимог ратифікованої в Україні Конвенції про охорону флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція).

Згідно з переліком територій, затвердженим постійним комітетом конвенції, на території Слобожанської територіальної громади знаходяться сім таких територій:

- UA0000034 Gomilshanski Lisy National Nature Park, площа 2182,31 га;
- UA0000273 Vyshkinski steppes, площа 2278,7 га;
- UA0000285 Goryla valley, площа 1117,58 га
- UA0000288 Poligon , площа 1746,43 га;
- UA0000293 Lyman lake system, площа 3010,28 га;
- UA0000316 Siverskyi Donets river valley in Kharkiv oblast, площа 14555,93;
- UA0000317 Siverskyi Donets river valley in Kharkiv oblast, площа 2393,42.

Питання управління територіями Смарагдової мережі в Україні на сьогодні поки що не врегульовано, але Україна як сторона Бернської конвенції виконує зобов'язання щодо створення Смарагдової мережі. Станом на сьогодні прийнято до розгляду у Верховній раді України Проект Закону України «Про території Смарагдової мережі» (№ 4461 від 04.12.2020).

Розробка документації з землеустрою територій об'єктів природно заповідного фонду місцевого значення, в тому числі встановлення межі в природу (на місцевості) території та об'єктів природно – заповідного фонду, віднесених до відання Слобожанської міської ради

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в природі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в природі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду це земельпорядна документація, яка визначає межі, режим використання та охорони земель природно-заповідного фонду.

Основною метою розробки Проекту землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду є визначення та закріплення на місцевості меж територій ПЗФ, організація раціонального використання земель з урахуванням екологічних вимог та забезпечення охорони природних комплексів від порушень та негативного впливу діяльності людини.

Враховуючи, що на території Слобожанської територіальної громади створено об'єкт природно заповідного фонду місцевого значення Ентомологічний заказник «Прогін» є раціональним та доцільним розробити проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду місцевого значення Ентомологічний заказник «Прогін».

Охорона і раціональне використання водних ресурсів

Територія Слобожанської територіальної громади розташована у басейні р. Сіверський Донець. Водні ресурси території представлені р. Сіверський Донець, її притоками –рр. Бишкін, Гомільша, Гнилиця, струмками, озерами Лиманської групи (озера Лиман, Борове, Чайка, Світличне, Камишевате, Личеве та ін.), ставками, а також старичними озерами і водно-болотними угіддями переважно на лівому березі Сіверського Донця на заплавах ділянках та першій надзаплавній терасі.

Річка Сіверський Донець, яка є основною водною артерією території, зазнає помітного антропогенного впливу від скидів стічних вод великих підприємств, а також потрапляння

забрудненого поверхневого стоку з сільськогосподарських угідь, які є основним типом землекористування у басейні.

На території громади також розташовані штучні водойми – наливна карта та обвідний дренажний канал золовідвалу Зміївської ТЕС, які фактично належать до єдиної гідрографічної схеми разом із Лиманською групою озер. Озеро Лиман, яке за своєю загальною площею (1268,84 га) є найбільшим у басейні Сіверського Донця, використовується як водойма-охолоджувач Зміївської ТЕС згідно акту на право постійного користування землею. Вторинним водокористувачем озера Лиман є ТОВ «Санпоінт Україна». Два ставки загальною площею 0,25 га, які належать ТОВ «Санпоінт Україна» (рибгоспу), заповнюються водою на період вирощування рибного малька – сезонно.

Озера Лиманської групи зазнають техногенного впливу від роботи Зміївської ТЕС.

Громада має високу забезпеченість водними ресурсами. Джерелом водних ресурсів є підземні води та поверхневі води річки Сіверський Донець¹. Ріка Сіверський Донець – головна водна артерія Харківщини – є притокою Дону, на території області ця річка несе свої води протяжністю 375 км (загальна її довжина 1 053 км). Її основні притоки на території області – ріки Оскіл, Уди, Берека, Харків, Лопань, Сухий Торець, Балаклійка, Вовча, Великий Бурлук та ін..

Сіверський Донець протікає територією громади з північного сходу на південний захід. Правий берег річки високий, крутий, порізаний глибокими ярами, де місцями оголюються корінні породи. Лівий берег – пологий, терасований. У заплаві річки є велика кількість озер і стариць природного походження, а також водоймища і ставки. У південній частині громади річище містить озера: Чайка, Світличне, Борова тощо. На півдні міста Слобожанське знаходиться озеро Лиман – водойма-охолоджувач Зміївської ТЕС.

Перелік лінійних водних об'єктів, розташованих на території громади

Населений пункт	Назва річки/струмка	Тип об'єкта гідрографії (струмок/річка)	Куди впадає	Суббасейн	Район річкового басейну	Загальна довжина (в межах України), км	Довжина в межах територіальної громади, км
Черкаський Бишкін, Мохнач, Лісне Шелудьківка	Сіверський Донець	річка	Дон	Сіверський Донець	Дон	718	27,7 + 15,5 км лів.бер
Скрипаї	Гнилиця	річка	Сіверський Донець	Сіверський Донець	Дон	30,8	10
Геніївка, Шелудьківка	Гнилиця	річка	Сіверський Донець	Сіверський Донець	Дон	12	12
Нижній Бишкін	Бишкін	річка	Сіверський Донець	Сіверський Донець	Дон	14	4,6
Мохнач	Мохнач	струмок	Сіверський	Сіверський Донець	Дон	2,2	2,2

			Донець				
Геївка	Бурлейка	струмок	Сіверський Донець	Сіверський Донець	Дон	3,3	3,3

Перелік замкнутих водних об'єктів, розташованих на території громади

№ п/п	Назва водного об'єкта, його площа	Місцезнаходження водного об'єкта	Землі водного фонду перебувають у		Наявність кад.номеру	Наявність паспорту водного об'єкту
			Державній власності	Комунальній власності		
1.	Без назви, ставок	За межами с.Геївка	-	+	+	-
2.	Без назви, ставок	За межами с.Геївка/Нижній Бишкин	-	+	+	-
3.	Без назви, ставок	За межами с.Геївка	-	+	+	-
4.	Без назви	За межами с.Нижній Бишкин	не визначено		-	-
5.	Гомільшанське озеро	За межами с.Суха Гомільша	не визначено		-	-
6.	оз.Біле	за межами с.Черкаський Бишкин	не визначено		-	-
7.	без назви, ставок	за меж. с.Черкаський Бишкин	не визначено		-	-
8.	оз. Дичеве	за меж. с.Черкаський Бишкин	не визначено		-	-
9.	оз.Криве	за межами с.Черкаський Бишкин	не визначено		-	-
10.	без назви, ставок	за межами с.Скрипаї	-	+	+	потребує оновлення
11.	оз.Бакайка	за межами с.Скрипаї	не визначено		-	-
12.	оз.Біле	за межами с.Скрипаї (на землях лісового фонду)	+	-	-	-
13.	оз.Гути	за межами с.Скрипаї(на землях лісового фонду)	+	-	-	-

14.	без назви, ставок	за межами с.Шелудьківка	-	+	+	потребує оновлення
15.	оз.Біле	за межами с.Шелудьківка	-	+	+	рік розробки 2025
16.	оз.Біле	за межами с.Геніївка	-	+	+	
17.	оз.Черничне	за межами с.Геніївка	-	+	-	-
18.	став охолоджувач Зміївська ТЕС	за меж. м.Слобожанське	не визначено		-	-
19.	оз.Світличне	с.Лиман	-	+	-	-
20.	оз.Чайка	за межами с.Лиман	не визначено		-	-
21.	ставок Крячковате	сел.Донець	-	+	-	-
22.	оз. без назви	за меж. сел.Благодатне	+	-	+	-
23.	водний об'єкт ТОВ «Санпоінт Україна»	за меж. м.Слобожанське	-	+	+	рік розробки 2025
24.	водний об'єкт ТОВ «Санпоінт Україна»	за меж. м.Слобожанське	-	+	+	рік розробки 2025

Інвентаризація водних об'єктів та виготовлення технічної документації на водні об'єкти, що знаходяться на території громади

Кількісні показники паспортизації водних об'єктів свідчать про те, що на більшість водних об'єктів на території громади відсутні паспорти водного об'єкта, отже відповідно до статті 51 Водного кодексу України, з метою упорядкування питань, пов'язаних з наданням у користування водних об'єктів на умовах оренди, а також – встановлення технічних параметрів водного об'єкта, гідрологічних характеристик річки (водотоку), регламентацію експлуатаційної діяльності на водосховищах, ставках, озерах та замкнених природних водоймах (далі – водний об'єкт) для забезпечення сталого використання (включаючи кількісне та якісне відновлення) усіх ресурсів, пов'язаних з існуванням водойми, надійності функціонування споруд і для підвищення ефективності їх використання необхідна розробка паспортів малих річок та водойм на території Слобожанської територіальної громади.

Передумовою розробки паспортів на водні об'єкти є проведення інвентаризації водних об'єктів, в тому числі з метою виявлення гідротехнічних споруд на території громади.

Інвентаризація земельних ділянок під водними об'єктами проводиться з метою формування земельних ділянок, визначення їх угідь та внесення даних до Державного земельного кадастру.

В результаті проведення інвентаризації земель під водними об'єктами створюється повноцінна база даних про земельні ділянки під водними об'єктами на території громади на паперових та електронних носіях, визначаються інвестиційна привабливість зазначених об'єктів для подальшої передачі в оренду земельних ділянок в комплексі з розташованими на

них водними об'єктами шляхом проведення земельних торгів. Крім того, громада отримує можливість організації постійного контролю за використанням земель водного фонду.

Підчас розробки паспортизації водних об'єктів та інвентаризації земельних ділянок під ними встановлюється наявність гідротехнічних споруд, що в свою чергу дасть змогу громаді визначити кількість гідроспоруд, технічний стан, правовий статус (а в разі необхідності, розпочата процедура оформлення безхазяйного майна).

Здійснення обліку та реєстрація речових прав на гідротехнічні споруди передбачають виготовлення технічної документації на гідротехнічні споруди.

Межі встановлених прибережних захисних смуг і пляжних зон зазначаються в документації з землеустрою, кадастрових планах земельних ділянок, а також у містобудівній документації (ст. 60 Земельного кодексу України, ст. 88 Водного кодексу України). Прибережні захисні смуги встановлюються на земельних ділянках усіх категорій земель, крім земель морського транспорту. Проекти землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг (з установленою в них пляжною зоною) розробляються в порядку, передбаченому законом.

Встановлення меж прибережних захисних смуг на території Слобожанської територіальної громади— це важливий природоохоронний захід, спрямований на збереження водних ресурсів, запобігання забрудненню водойм і забезпечення раціонального використання земель водного фонду громади.

Реконструкція/відновлення водних об'єктів

Планом Управління річковим басейном Дону на 2025-2030 року затвердженого розпорядженням Кабінету міністрів України від 01.11.2024 року №1077 передбачено:

- Ревіталізація ділянок річки Сіверський Донець після здійснення досліджень зі встановленням прибережних захисних смуг в межах Слобожанської територіальної громади Чугуївського району Харківської області;
- Проєкт «Реконструкція водойми з поліпшенням її технічного стану та благоустрою у с. Донець» в межах Слобожанської селищної територіальної громади Чугуївського району Харківської області;
- Реконструкція каналізаційних очисних споруд та каналізаційних мереж селище Донець Слобожанської територіальної громади Чугуївського району Харківської області;
- Будівництво каналізаційних очисних споруд та каналізаційних мереж сіл Шелудьківка та сіл Геніївка Слобожанської територіальної громади Чугуївського району Харківської області;
- Реконструкція каналізаційних очисних споруд та каналізаційних мереж селища Слобожанське Слобожанської територіальної громади Чугуївського району Харківської області.

Ревіталізація ділянок річки Сіверський Донець з встановленням прибережних захисних смуг в межах Слобожанської територіальної громади.

Ревіталізація річкових ділянок— це комплекс природоорієнтованих заходів, спрямованих на відновлення природного гідроморфологічного, гідрологічного та екологічного стану річки, її самоочисної здатності, біорізноманіття та взаємозв'язку з навколишнім ландшафтом.

Ревіталізація ділянок річки Сіверський Донець передбачає проведення комплексу заходів після досліджень щодо відновлення (поліпшення) гідрологічних характеристик водотоку річки Сіверський Донець:

1. Управління наносами (видалення донних відкладів не глибше рівня твердого природного дна).
2. Покращення неперервності потоку русла річки для міграції біоти тощо.
3. Управління рослинністю (механічне видалення дерев, кущів з акваторії).
4. Збільшення пропускної здатності русла річки.
5. Покращення морфологічних характеристик русла річки.

Протяжність ділянки відновлення - 0,4 км. Додатково потребується видалення чагарникової рослинності, площа - 1,6 га. Протяжність ділянки відновлення - 1,15 км. Під час розробки проєкту буде здійснено уточнення щодо обсягу донних відкладів, видалення чагарникової рослинності, видалення водної рослинності, кількість переходів та інше.

Головна мета ревіталізації — повернути річці природну динаміку та екосистемні функції, які були втрачені внаслідок меліорації, зарегулювання, каналізації русла, забруднення або надмірного господарського втручання.

Проєкт «Реконструкція водойми з поліпшенням її технічного стану та благоустрою у сел. Донець»

Ревіталізація озера Крячковате з встановленням прибережних захисних смуг в межах Слобожанської ТГ Чугуївського району Харківської області передбачає проведення комплексу заходів щодо відновлення (поліпшення) гідрологічних характеристик озера в с. Донець:

1. Управління наносами (видобування донних відкладів не глибше рівня твердого природного дна).
2. Управління рослинністю (механічне видалення дерев, кущів з акваторії).
3. Відновлення морфологічних характеристик озера.
4. Облаштування благоустрою озера.
5. Встановлення прибережних захисних смуг.

Протяжність ділянки відновлення - 0,4 км. Додатково потребується видалення чагарникової рослинності, площа - 1,6 га. Протяжність ділянки відновлення - 1,15 км. Під час розробки проєкту буде здійснено уточнення щодо обсягу донних відкладів, видалення чагарникової рослинності, видалення водної рослинності, кількість переходів та інше.

Метою Ревіталізації озера Крячковате з встановленням прибережних захисних смуг є відновлення природного стану водойми, очищення від забруднення, замулення та заростання водойми, здійснення благоустрою прилеглої до водойми території, а також, створення зони відпочинку в с-щі Донець, покращення якості життя мешканців, зміцнення соціальних зв'язків та згуртованості громадян, підвищення привабливості території.

Земельні ресурси

З метою здійснення контролю за динамікою родючості ґрунтів систематично проводиться їх агрохімічне обстеження, видаються агрохімічні паспорти, в яких фіксуються початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів і рівні їх забруднення.

Наявність агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки є обов'язковою при передачі земельних ділянок у власність, користування, наданні дозволу на зняття та перенесення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) земельної ділянки, консервації та рекультивації земель і в інших випадках, передбачених законодавством.

За розподілом землекористування на території Слобожанської територіальної громади землі населених пунктів становлять 3236,7 га; загальна площа за межами населених пунктів – 53986,3 га. Сільськогосподарські угіддя становлять 43,5% території, землі лісових угідь 43,2%, водно-болотні території – близько 4% площі території.

Ґрунтовий покрив представлено чорноземами звичайними середнього-мусними глибокими залишково-глибоко-солонцюватими, лучно-чорноземними глибоко солонцюватими ґрунтами і солонцями лучними; лучними глибоко-солонцюватими ґрунтами, лучно-болотними солонцюватими ґрунтами.

Зміївська ТЕС є джерелом кумулятивного впливу на ґрунтовий покрив прилеглої території, переважно у західній та північно-західній частинах, та зумовлює перевищення концентрацій ряду мікроелементів, важких металів (нікелю, свинцю) і органічних речовин відносно фонових концентрацій у ґрунтах.

Серед інших чинників потенційного негативного впливу на ґрунтовий покрив виступають: використання важкої ґрунтообробної техніки; надмірно активна сільськогосподарська діяльність та монокультурне землеробство; недостатнє/надмірне

використання засобів стимулювання рослин, добрив, засобів захисту рослин; відсутність або неправильне застосування меліоративних заходів; зрошення водами несприятливої якості або недотримання зрошувальних норм; використання меліорантів невідповідної якості або без дотримання норм, доз, строків внесення; розорення схилів; випалювання рослинних решток та лісові пожежі і т. ін., вилучення земель зі складу сільськогосподарських угідь, лісового фонду, природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення або зміна цільового призначення.

Стан атмосферного повітря

Атмосферне повітря є одним з основних життєво важливих компонентів навколишнього природного середовища. Діяльність кожного суб'єкта господарювання має бути спрямована на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливого впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Моніторинг якості повітря критично важливий для захисту здоров'я населення, оскільки дозволяє виявляти забруднювальні речовини, що викликають хвороби, та вчасно інформувати про надзвичайні ситуації. Він також допомагає оцінити вплив промислових викидів та інших джерел забруднення, розробляти ефективну екологічну політику та впроваджувати заходи для покращення стану довкілля.

На стан атмосферного повітря Слобожанської територіальної громади впливають викиди забруднюючих речовин від пересувних та стаціонарних джерел забруднення. Переважну більшість викидів від пересувних джерел в Слобожанській територіальній громаді дає автомобільний транспорт, значно менше – виробничий транспорт. Основними стаціонарними забруднювачами атмосферного повітря у громаді є Зміївська ТЕС ПАТ «Центрэнерго», об'єкти Філії Газопромислового управління «Шебелинкагазвидобування» АТ «Укргазвидобування». Крім того, з початку повномасштабного вторгнення російської федерації Слобожанська територіальна громада зазнає ворожих обстрілів, що серйозно погіршує якість повітря внаслідок періодичних викидів забруднюючих речовин через вибухи та пожежі.

На території Слобожанської територіальної громади моніторинг стану атмосферного повітря здійснюється ГО «Збережи Дніпро». На території громади розташовано дві станції моніторингу стану атмосферного повітря у м.Слобожанське та с.Лиман.

Поводження з відходами

Відходи - є джерелом ускладнення санітарно-епідеміологічної ситуації на території громади. У результаті господарської діяльності підприємств, організацій, об'єктів інфраструктури утворюються відходи різного класу токсичності. Окрім цього спостерігається створення стихійних сміттєзвалищ.

Збирання та перевезення побутових відходів на території громади здійснюється відповідно до порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів.

Вирішення проблеми знешкодження, переробки та утилізації промислових відходів та окремо зібраних їх компонентів у громаді повинно забезпечуватись суб'єктами господарської діяльності які являються їхніми власними відповідно до вимог чинного екологічного законодавства.

Щороку проблема твердих побутових відходів стає все більш загостреною. Самовільні звалища призводять до забруднення атмосфери, поверхневих та ґрунтових вод, ґрунтів, знищенню тваринного та рослинного різноманіття тощо.

Первинне сортування відходів, це практичний метод зменшити навантаження на полігони, зменшення об'ємів сміття, що вивозиться та приведе до запобіганню їх негативного впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

З метою недопущення несанкціонованого утворення та розміщення відходів на території громади є необхідність у придбанні урн та контейнерів для роздільного збирання.

Зміївська ТЕС є одним із основних джерел накопичення твердих промислових відходів на території Слобожанської територіальної громади. Найбільш багатотонажним видом відходів є шлак паливний, розміщення якого здійснюється на золовідвалах теплоелектростанції (загальна площа золовідвалів близько 350 га). Тверді промислові відходи чинять комплексний вплив на навколишнє середовище території Слобожанської територіальної громади. Фільтрація забруднених вод об'єктів Зміївської ТЕС (проммайданчика, золовідвалів, звалищі побутових відходів) зумовлює підйом рівня ґрунтових вод прилеглої території, зміну їх хімічного складу, забруднення ґрунтів.

Зелені насадження

Зелені насадження - важлива складова частина господарства. Вони займають важливе місце в вирішенні проблем охорони і поліпшення стану навколишнього середовища, виконують комплекс оздоровчих, рекреаційних, захисних функцій, виступають стабілізатором екологічної рівноваги, поліпшують мікроклімат міської території, створюють хороші умови для відпочинку на відкритому повітрі, оберігають від надмірного перегрівання ґрунту, стін будинків і тротуарів. Зелена зона громади за призначенням включає:

- зелені насадження загального користування (розташовані на території парків, скверів, інших територій, які мають вільний доступ для відпочинку);
- зелені насадження обмеженого користування (насадження на територіях громадських і житлових будинків, шкіл, дитячих установ, закладів охорони здоров'я, промислових підприємств і складських зон, культурно-освітніх і спортивно-оздоровчих установ та інші);
- зелені насадження спеціального призначення (насадження вздовж вулиць).

Актуально на сьогодні: забезпечення обслуговування зелених насаджень в межах жилої забудови, а саме прибудинкових територій житлових масивів, вздовж вулиць та доріг населених пунктів; оновлення існуючих насаджень і створення нових скверів та зеленої зони; ліквідація сухостою, аварійних, фаутичних та уражених дерев. Також є актуальним догляд за позахисними лісосмугами поза межами населених пунктів.

3. Мета Програми

Метою Програми є: реалізація державної політики України в галузі довкілля, забезпечення екологічної безпеки, захисту життя і здоров'я мешканців громади від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонії взаємодії суспільства і природи, покращення існуючого стану навколишнього природного середовища шляхом впровадження природоохоронних, ресурсозберігаючих технологій та заходів, спрямованих на запобігання, зменшення та усунення забруднення довкілля

4. Шляхи та способи вирішення проблеми

Програма повинна виконуватися шляхом визначення екологічних пріоритетів, формування стратегії комплексу робіт та виконання наступних основних завдань:

1. Раціональне використання й поводження з відходами виробництва та споживання.
2. Озеленення території громади (роботи з ремонту та утримання об'єктів зеленого господарства).
3. Вжиття заходів щодо зменшення негативного впливу стічних вод на екологічний стан громади.
4. Вжиття заходів щодо зменшення впливу промислових та побутових відходів на довкілля, впровадження та удосконалення системи роздільного збору відходів, сортування та забезпечення комплексної переробки та зменшення утворення побутових відходів.
5. Вжиття заходів щодо зменшення забруднення атмосферного повітря від забруднення шкідливими викидами промислових підприємств та транспортних засобів.

7. Вжиття заходів щодо поліпшення техногенно-екологічного стану територій, захисту земель від підтоплення.

8. Спостереження за станом навколишнього природного середовища.

9. Проведення інструментально-лабораторних досліджень води, ґрунту, атмосферного повітря, відходів спеціалізованими підприємствами та інформування про це населення.

Вирішення висвітлених питань можливе лише при наявності фінансування Програми з міського бюджету на природоохоронні заходи.

Основні заходи реалізації Програми:

- ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території Слобожанської територіальної громади;

- озеленення території Слобожанської територіальної громади;

- послуги з проведення інвентаризації і паспортизації зелених насаджень Слобожанської територіальної громади.

5. Напрями Програми

1. Удосконалення системи управління відходами, охорона атмосферного повітря та водних ресурсів:

- Створення інфраструктури управління відходами та запровадження системи роздільного збирання відходів на території Слобожанської ТГ;
- Створення інфраструктури управління відходами та запровадження системи роздільного збирання відходів на території Слобожанської ТГ;
- Виконання завдань щодо поводження з відходами від руйнувань, покладених на органи місцевого самоврядування, відповідно до норм чинного законодавства з урахуванням регіонального плану управління відходами;
- Підвищення доступності якісного водопостачання та водовідведення;
- Забезпечення якісного відведення дощових та талих вод;
- Виготовлення технічної документації на водні об'єкти, що знаходяться на території громади;
- Реконструкція/відновлення водних об'єктів;
- Інвентаризація водних об'єктів, що знаходяться на території громади;
- Охорона атмосферного повітря;
- Проведення дослідження екологічного стану територій громади;
- Сприяння дотриманню належного санітарного стану території громади;
- Сприяння зменшенню викидів вуглецю;
- Формування екологічної культури населення, розвиток системи інформування населення щодо питань біорізноманіття, зміни клімату та збереження довкілля

2. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі

- Проведення інвентаризація земель Слобожанської ТГ сільськогосподарського призначення;
- Відновлення і збереження якісного стану земель та ґрунтів;
- Виявлення самозалісених земельних ділянок;
- Розробка документації з землеустрою територій об'єктів природно заповідного фонду місцевого значення, в тому числі встановлення межі в натуру (на місцевості) території та об'єктів природно – заповідного фонду, віднесених до відання Слобожанської міської ради;
- Будівництво та реконструкція мереж та споруд водопониження та водовідведення на території Слобожанської ТГ.

2. Удосконалення системи управління відходами, охорона атмосферного повітря та водних ресурсів

- Створення інфраструктури управління відходами та запровадження системи роздільного збирання відходів на території Слобожанської ТГ;

- Виконання завдань щодо поводження з відходами від руйнувань, покладених на органи місцевого самоврядування, відповідно до норм чинного законодавства з урахуванням регіонального плану управління відходами;
- Підвищення доступності якісного водопостачання, відведення та очистки води;
- Забезпечення якісного відведення дощових та талих вод;
- Сприяння дотриманню належного санітарного стану території громади.

6. Очікувані результати виконання Програми

В процесі реалізації Програми передбачається досягнення збалансованості між соціально-економічними потребами і завданнями в сфері збереження навколишнього середовища з урахуванням довготермінових перспектив розвитку громади, послідовним практичним впровадженням принципів сталого розвитку, необхідності докорінної зміни структури споживання, збереження, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, використання побутових і промислових відходів як вторинної сировини, зменшення кількості небезпечних відходів, зменшення кількості утворення безхазяйних сміттєзвалищ, збільшення площі зелених насаджень та їх упорядкування на території громади, відновлення естетичної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду та поліпшення екологічної поінформованості мешканців громади, поліпшення стану водних об'єктів, ліквідація негативних факторів впливу стічних вод на навколишнє природне середовище, залучення об'єднань громадян до здійснення екологічних програм і різних природоохоронних заходів та використання громадської думки в процесі прийняття екологічно значущих рішень та підвищення рівня безпеки і комфортності середовища існування людини.

7. Обсяги та джерела фінансування Програми

Ресурсне забезпечення Програми визначається у вигляді орієнтованих обсягів видів робіт і фінансових витрат, необхідних для її виконання, з визначенням джерел фінансування за рахунок коштів міського бюджету на природоохоронні заходи.

Обсяги фінансування заходів Програми, які фінансуються за рахунок коштів міського бюджету на природоохоронні заходи, можуть коригуватися в залежності від змін або потреб, що вноситимуться до цієї Програми та затверджуються на сесіях міської ради.

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація виконання заходів Програми покладається на відділ житлово-комунального господарства, благоустрою, транспорту, містобудування та архітектури Слобожанської міської ради.

Відділ житлово-комунального господарства, благоустрою, транспорту, містобудування та архітектури Слобожанської міської ради щороку надає звіт про хід виконання заходів Програми в межах виділених бюджетних призначень.

Секретар міської ради

Галина КУЦЕНКО

